

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

7 ביולי 2011

לכבוד	לכבוד	לכבוד
עו"ד יהודה וינשטיין	<u>חברי ועדת השרים לחקיקה</u>	פרופ' יעקב נאמן
<u>היועץ המשפטי לממשלה</u>		שר המשפטים
		<u>ויו"ר ועדת השרים לחקיקה</u>

דחוף – לקראת ועדת שרים לחקיקה 10.7.2011

שלום רב,

הנדון: הצ"ח מס הכנסה (מיסוי הכנסה למוסדות ציבוריים ממדינות זרות) - ח"כ קירשנבויים

לקראת הדיון הצפוי ביום ראשון בוועדת השרים לחקיקה בהצ"ח שבנדון, להלן עמדתנו:
יאמר מיד, כי אנו סבורים שמדובר בהצ"ח בלתי ראויה ואנטי דמוקרטית, ופונים אליכם בבקשה כי תתנגדו לה.

מבוא – רדיפת ארגוני זכויות אדם - פגיעה ביסודות הדמוקרטיה

המדובר בעוד הצ"ח שהיא חלק מניסיון נרחב בהרבה לפגוע בפעילותם של ארגוני זכויות אדם וארגונים לשינוי חברתי אשר האגינדה שלהם ו/או פעילותם אינה נושאת חן בעיני ח"כים ו/או שרים שונים בעת הזאת.

הכוונה לפגוע בארגוני זכויות האדם מובהרת מיד ובאופן חד משמעי בדברי ההסבר של הצ"ח.

מצער ואף מדאיג, שיש לחזור שוב ושוב ולהסביר עקרונות יסוד של השיטה הדמוקרטית. כל בר דעת יודע, כי לצורך קיומה של דמוקרטיה בכלל, וקיומה המשגשג בפרט, חובה להבטיח חופש ביטוי, חופש התאגדות, חופש לביקורת ציבורית ולמחאה, ובכלל זה חופש פעולה של ארגוני זכויות האדם, וכן מגוון דעות ועמדות (גם כאלו שלא נושאות חן בעיני כולם).

חשיבותם של ארגוני זכויות האדם

הגנה על זכויות האדם, לרבות ביקורת על מדיניות ו/או פעולות השלטון בהיבט זה – הן הכרחיות לשמירה על הדמוקרטיה וזכויות האדם בישראל. החופש לבקר את השלטון, לפקח על פעילותו, ולסייע לאלה הנפגעים ממנו – כל אלה הינן דרכי פעולה חיוניות ולגיטימיות בדמוקרטיה, שאף מבטיחות את קיומה ושגשוגה לאורך זמן. למעשה, חשיבותה ואף חוזקה של הדמוקרטיה בכך שהיא

מבטיחה את ההגנה על זכויות האדם ועל קבוצות המיעוט מפני הרוב ומגנה על החופש להביע ולקדם עמדות, שאינן בגדר הקונצנזוס בזמן נתון.

הניסיון לפגוע בפעילות הארגונים העוסקים בזכויות אדם, בהצ"ח זו ובהצ"ח אחרות המקודמות בעת הזאת, חותר תחת אושיות המשטר הדמוקרטי. יש לזכור, כי ההתנכלות לארגוני זכויות אדם פוגעת באוכלוסיות המוחלשות ביותר, אשר הארגונים מייצגים אותן ומהווים עבורן קול. שלילת הלגיטימיות של ארגונים לפעול ולבקר את פעולות הממשלה אף עומדת בסתירה להכרזת האו"ם מ-1999 בדבר "זכותם ואחריותם של יחידים, קבוצות, וארגונים בחברה לקדם ולהגן על זכויות האדם וחירויות יסוד שזכו להכרה בינלאומית" שאליה הצטרפה ישראל.

חשוב להדגיש, כי בניגוד מוחלט להצגה של הארגונים כמי שפוגעים במדינה, הרי נראה שהגורמים הרשמיים בישראל – האזרחיים והביטחוניים כאחד – מודעים דוקא לחשיבות של פעילות ארגוני זכויות האדם בישראל. לא רק שהארגונים זוכים להתייחסות מיוחדת בדוחות רשמיים של המדינה, אלא שהגורמים השונים כולם מקיימים קשר שוטף עם הארגונים, ומתייחסים בכבוד ראש לטענותיהם וממצאיהם. זאת ועוד – כל עבודתם של הארגונים שקופה, לרבות עמדותיהם, ממצאיהם, הפרוייקטים שלהם והמימון שלהם, לרבות המימון מישויות מדיניות זרות.

תרומות ממדינות זרות לארגוני זכויות אדם בישראל

תמוה, שלא לומר מגוחך, הניסיון של להציג את המדינות הזרות כמי שמנסים לחתור תחת הריבונות הישראלית ולהתערב בענייני הפנימיים. מדינת ישראל מבקשת להיות חלק ממשפחת העמים, ובתוך כך היא מחויבת בשלל אמנות וקשורה בשלל הסכמים בכל תחומי החיים עם אותן מדינות ממש. מעבר לכך שהבסיס ליחסיה של מדינת ישראל עם המדינות הדמוקרטיות הוא קיומם של ערכים משותפים, ובראש ובראשונה דמוקרטיה וזכויות אדם (וראו לעניין הזה הסכמי ישראל עם האיחוד וגורמים נוספים); הרי שמדינת ישראל מקבלת מאותן מדינות כספים, הן במסגרת הסכמי סחר, השקעות והלוואות, והן כתרומות, בסדרי גודל אדירים (מדובר במיליארדים רבים). יותר מזה – "המעורבות" של המדינות הללו, באמצעות מימון, מתבטאת בכל תחומי החיים: בחינוך, בתרבות, בבריאות, ברווחה, וכמובן בביטחון. סביר אפילו להניח, כי ההשפעות וההשלכות של המעורבות בחלק ו/או בכל התחומים הללו, הן משמעותיות בהרבה מההשלכות שיש לתרומות הניתנות לארגוני זכויות האדם. בכדי לסבר את האוזן - האיחוד האירופי העביר לישראל ב-2010 תרומות בסך 158 מיליון אירו, שמתוכן הועברו לארגוני זכויות האדם 1.8 מיליון אירו בלבד.

התמיכה של מדינות זרות בתחום הדמוקרטיה וזכויות האדם בישראל (ובעולם בכלל) הינה תוצר ישיר של הלקחים שהופקו לאחר זוועות מלחמת העולם השנייה, בעקבותיהן החליטו מדינות העולם שלא לעמוד עוד מנגד. אירועי מלחמת העולם השנייה הם שהובילו את המדינות השונות בעולם, ובכלל זה ישראל, לבקש להיות חלק ממשפחת העמים, ובתוך כך לדאוג יחד להגנה על הדמוקרטיה וזכויות האדם.

בעיות נוספות בהצעת החוק

הצ"ח מציעה לבטל את הפטור הניתן למוסדות ציבור, ולמסות הכנסותיהם מישות מדינית זרה במס שיעור 45%, על אף שמדובר באופן ברור במוסדות ללא כוונת רווח. לא ברור ההיגיון של הצ"ח – האם המיסוי מהווה ענישה על קבלת כספי תרומות, המותרים עפ"י דין בישראל, רק משום שהמקור שלהם אינו נושא חן בעיני מציעי החוק? או שמא השימוש שעושים הארגונים בכספים אלו, שאינו נושא חן בעיני מציעי החוק, הוא הגורר עונש?

לא ברור מה יקרה למוסדות ציבור שאינם מקבלים תמיכות מהמדינה אבל עוסקים בתחומים "לגיטימיים", עפ"י תפיסת עולמם של המציעים, כמובן (למשל חינוך או תרבות או רפואה וכיוצ"ב) – האם גם הם יאלצו לשלם 45% מס על תרומות שיקבלו?

יש לזכור, שארגוני זכויות אדם ו/או ארגונים לשינוי חברתי פועלים לרוב עפ"י עקרון של אי-תלות בכספי הממשלה כעקרון מרכזי, וזאת על מנת לאפשר להם לבקר את השלטון בתחום זכויות האדם מבלי להיות מוגבלים בביקורת שלהם בשל חשש שיקחו מהם את כספי התמיכה, או בשל חשש מפני ניגוד עניינים או משוא פנים. האם מטרתה של הצ"ח לחתור תחת העקרון החשוב הזה ולבטלו? ואם יחליטו ארגוני זכויות אדם לקבל תמיכות מהממשלה – האם אז יהיו פטורים מחקיקה זאת?

להצ"ח השלכות מרחיקות לכת נוספות - לפי הצעת החוק ברור כי מטרת מציעי החוק היא לפגוע בארגוני זכויות האדם בישראל, אך למעשה עלולים להיפגע מהחוק אם יתקבל כל המוסדות שהממשלה תחליט שלא לתמוך בהם כלכלית. משמעות הדבר היא, כי מוסדות תרבות, מוסדות אקדמיים ומחקריים, מוסדות בריאות, ארגוני החברה האזרחית בכל תחומי החיים ועוד, כל אלה יתפכו לבני ערובה בידי הממשלה; וזו תוכל למשוך מהם את התמיכה או לאיים בכל ברגע שפעילותם לא תתיישב עם עמדתה.

לסיכום -

במדינה דמוקרטית יש להבטיח כתנאי להיותה של המדינה כזו - חופש ביטוי והתאגדות, ופלורליזם של דעות, מחשבות ופעילויות. בדמוקרטיה אסור להצר פעילות פוליטית, חברתית ואחרת על פי השקפת עולמם הפוליטית, דתית או חברתית של חלק מהאוכלוסייה במדינה, תוך ניצול הכח הפוליטי של אותה קבוצה בעת נתונה מסוימת לצורך סילוק מי שאינו נושא חן בעיניהם מהזירה. זו אינה דמוקרטיה מתגוננת, זו פשוט אינה דמוקרטיה.

אנו קוראים לכם להתנגד להצ"ח שבנדון ולהבטיח את המשך פעילותה החשובה של החברה האזרחית בישראל, ובראש ובראשונה של ארגוני זכויות האדם, את חופש ההתאגדות וחפש הביטוי לכל אזרחי ותושבי המדינה, ללא הבדל של השקפת עולם.

בכבוד רב ובברכה,

דן יקיר, עו"ד
היועץ המשפטי

דבי גילד-חיו, עו"ד
מקדמת מדיניות וחקיקה